Konstitutionsutskottets betänkande

1980/81:11

om ändring i datalagen (prop. 1980/81:62)

I detta betänkande behandlas proposition 1980/81:62 med förslag till lag om ändring i datalagen (1973:289) samt följdmotion 1980/81:174 av Lars Werner m. fl. (vpk).

Propositionen

I propositionen hemställs att riksdagen *dels* antar förslaget till lag om ändring i datalagen (1973:289), *dels* tar del av vad föredragande statsrådet (statsrådet Petri) anfört om de föreskrifter om SPAR som det ankommer på regeringen att besluta om.

I propositionen föreslås att bestämmelser om det statliga person- och adressregistret (SPAR) tas in i datalagen. Förslaget innebär att alla som begär att få uppgifter ur en myndighets personregister för ett sådant ändamål som kan tillgodoses genom SPAR skall hänvisas till detta register.

Motionen

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hanteringen av registrets markering angående direktreklam och om införandet av preciserade söknycklar för uttag ur registret.

Motionärerna anser att det i tillämpningsföreskrifterna till de föreslagna bestämmelserna mycket klart måste framgå att adresser till personer som anmält att de *ej* önskar direktreklam inte får lämnas ut till kunder som kan misstänkas använda adresserna för kommersiell reklam. Det bör enligt motionärerna inte vara några svårigheter för den registeransvarige att skilja detta från den information, som samhället och olika myndigheter kan vilja skicka ut och som också de som inte vill ha direktreklam naturligtvis också skall kunna ta del av.

Vidare menar motionärerna att endast den som vid en förfrågan från den registeransvarige har uppgett sig vilja ha direktreklam, skall erhålla sådan. Enligt förslaget i propositionen krävs särskild anmälan om man *ej* önskar reklamen.

Slutligen är det enligt motionärerna av väsentlig betydelse för om risker för intrång i personlig integritet uppstår vid uttag ur ett personregister vilken eller vilka söknycklar som används. Endast söknycklar eller kombinationer av söknycklar som finns på en preciserad lista, godkänd av datainspektionen, skall få användas vid uttag ur SPAR.

Frågan om uttag för kommersiellt syfte av personuppgift ur offentligt register har behandlats av riksdagen vid flera tidigare tillfällen, senast våren 1979. I vpk-motionerna 1978/79:2467 och 2610 föreslogs att sådant uttag ej skall få förekomma. I motion 2610 togs särskilt frågan om direktreklam genom ADB upp. Motionerna behandlades i samband med prop. 1978/79:109 om ändring i datalagen. Utskottet (KU 1978/79:37) anförde:

Utskottet vill erinra om att DALK behandlat frågor om direktreklam och annat utnyttjande av datorlagrade personuppgifter för kommersiellt bruk. Kommittén föreslog inte några särskilda regler i datalagen i syfte att begränsa användningen av datorlagrade personuppgifter för direktreklam. Kommittén hänvisade därvid bl. a. till det förbättrade skydd för de registrerades personliga integritet i detta hänseende som SPAR kan leda till. Kommittén uttalade emellertid att det kan finnas skäl att överväga en närmare utredning i särskild ordning om direktreklamens mål och metoder. DALK ansåg det vidare inte uteslutet att kommitténs kommande överväganden i vidare mån än hittills kan påverka direktreklamverksamhetens, liksom andra verksamheters, möjligheter att få del av offentligt material. DALK:s överväganden och slutsatser godtogs i huvudsak eller lämnades utan erinran under remissbehandlingen. I propositionen anför föredragande statsrådet att även han har kommit till samma slutsatser som DALK. Frågan torde enligt departementschefen få tas upp på nytt när resultatet av kommitténs fortsatta överväganden föreligger.

Utskottet hänvisar med anledning av motionsyrkandena i fråga till vad som nyss sagts angående SPAR och frågan om direktreklamen. Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet

I propositionen föreslås att regler om det statliga person- och adressregistret (SPAR) förs in i datalagen. Av dessa regler framgår bl. a. vad SPAR används till och varifrån uppgifterna i SPAR hämtas. Vidare föreslås ett stadgande som innebär att den som begär att få uppgifter ur en myndighets personregister för ett sådant ändamål som kan tillgodoses genom SPAR skall hänvisas till detta register. En erinran om att denna föreskrift inte inskränker myndigheternas skyldigheter enligt reglerna om allmänna handlingars offentlighet i tryckfrihetsförordningen har också tagits in i lagtexten. I den motion som väckts med anledning av propositionen uttalar motionärerna att de ansluter sig till propositionens lagförslag.

Utskottet har inget att erinra mot den föreslagna lagregleringen av SPAR och tillstyrker förslaget med den ändringen att 26 och 27 §§ bör träda i kraft den 1 februari 1981 i stället för den 1 januari.

I motionen behandlas utnyttjandet av SPAR för direktreklam m. m. Motionärerna anser att uttag ur SPAR av adresser för direktreklam endast skall få omfatta personer som vid förfrågan från den registeransvariga myndigheten lämnat tillstånd till detta. Motionärerna föreslår också att endast söknycklar som finns på en preciserad lista, godkänd av datainspektionen, skall få användas vid uttag ur SPAR.

Utskottet vill först framhålla att tillkomsten av SPAR har inneburit stora förenklingar för den som inte önskar direktreklam. Genom anmälan till *ett* register kan vederbörande förhindra att bli utsatt för en mycket stor del av denna reklam. I likhet med föredragande statsrådet vill utskottet också peka på att datainspektionen med stöd av 6 § datalagen kan meddela föreskrifter till skydd för den personliga integriteten. Sådana föreskrifter kan avse t. ex. vilka uppgifter som får användas som sökbegrepp i registret, s. k. söknycklar, och vilka bearbetningar som får göras i skilda sammanhang av uppgifter i SPAR.

Beträffande motionens förslag att direktreklam endast skall få riktas till personer som förklarat att de vill ha sådan reklam vill utskottet framhålla att ett genomförande av förslaget uppenbarligen skulle medföra stora kostnader och betydande administrativa problem för den registeransvariga myndigheten. Enligt utskottets mening står inte dessa olägenheter i rimlig proportion till den vinst som kan göras från integritetssynpunkt. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen.

Utskottet har utan ställningstagande tagit del av den redogörelse som i övrigt lämnas för de föreskrifter om SPAR som det ankommer på regeringen att besluta om. Detta bör ges regeringen till känna.

Utskottet hemställer

1. beträffande *ändringen i datalagen*
   att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:62 antar det i propositionen framlagda lagförslaget med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen skall ha följande lydelse: "Denna lag träder i kraft, såvitt avser 26 och 27 §§ den 1 februari 1981, och i övrigt den 1 juli 1981",
2. beträffande *utnyttjandet av SPAR för direktreklam m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:174,
3. beträffande *de föreskrifter om SPAR som det ankommer på regeringen att besluta om*
   att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 4 december 1980

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Sture Thun (s), Jan Prytz (m), Marianne Stålberg (s), Åke Wictorsson (s) och Kerstin Sandborg (fp).

GOTAB 66055 Stockholm 1980